ĐÁNH GIÁ KIẾN THỨC, THÁI ĐỘ, HÀNH VI CỦA SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC TỰ NHIÊN, ĐHQGHN ĐỐI VỚI VẤN ĐỀ RÁC THẢI NHỰA

Trần Thị Minh Hằng*, Trần Thu Hương[1]

TÓM TẮT

Nghiên cứu này được thực hiện nhằm đánh giá kiến thức, thái độ, hành vi (KAP) của sinh viên trường Đại học Khoa học Tự nhiên (HUS), Đại học Quốc gia Hà Nội đối với vấn đề rác thải nhựa, từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm kiểm soát vấn đề rác thải nhựa của nhà trường. Kết quả nghiên cứu cho thấy, hầu hết sinh viên HUS được hỏi có kiến thức chung về hiện trạng phát sinh và tác hại của ô nhiễm rác thải nhựa hiện nay. Tuy nhiên, hơn 90% sinh viên vẫn đang sử dụng từ 1-5 túi ni-lông hàng ngày và chỉ có hơn 28% sinh viên được hỏi thường xuyên thực hiện phân loại rác. Hơn 52% sinh viên cho rằng giảm thiểu rác thải nhựa phải được bắt đầu từ chính các cá nhân và 85% rất mong muốn được tham gia vào các hoạt động giảm thiểu rác thải nhựa tại trường. Các giải pháp được đề xuất bao gồm ban hành quy định hạn chế sử dụng sản phẩm nhựa dùng một lần, tổ chức nhiều hoạt động ngoại khóa cho sinh viên nhằm lan tỏa thông điệp vì một HUS xanh và không rác thải nhựa.

Từ khóa: *Kiến thức, thái độ, hành vi, rác thải nhựa, sinh viên.*

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Rác thải nhựa là một trong những vấn đề môi trường nghiêm trọng và cấp bách hiện nay trên toàn cầu [1]. Một nghiên cứu của Đại học Georgia, Mỹ đã đánh giá Việt Nam là một trong 5 quốc gia đứng đầu thế giới về lượng rác thải nhựa bị trôi ra biển do không được quản lý tốt [2]. Chính phủ Việt Nam cùng các cấp chính quyền, các bên liên quan đang nỗ lực thực hiện các giải pháp nhằm giải quyết vấn nạn rác thải nhựa tại Việt Nam [3]. Trong đó, Chỉ thị số 33/CT-TTg ngày 20/8/2020 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường quản lý, tái sử dụng, tái chế, xử lý và giảm thiểu chất thải nhựa đã định hướng ngành giáo dục cần xây dựng, thực hiện kế hoạch phân loại chất thải và giảm thiểu chất thải nhựa trong các trường học, cơ sở giáo dục, đào tạo.

Từ năm 2018, HUS đã tích hợp quản lý chất thải nhựa vào các module về quản lý chất thải cho các ngành Hóa môi trường và Kỹ thuật môi trường của HUS, thông qua dự án quốc tế "Quản lý và tái chế nhựa". Tuy nhiên, phong trào giảm thiểu rác thải nhựa vẫn chưa lan tỏa sâu rộng trong sinh viên của trường. Lượng rác thải nhựa trong sân trường, giảng đường và đặc biệt tại căng tin của trường vẫn còn rất lớn.

Mục tiêu của nghiên cứu nhằm bước đầu đánh giá kiến thức, thái độ, hành vi của sinh viên HUS về vấn đề rác thải nhựa, từ đó đề xuất một số các giải pháp nhằm đẩy mạnh phong trào giảm thiểu rác thải nhựa trong nhà trường, từng bước hướng đến thực hiện Chỉ thị số 33/CT-TTg ngày 20/8/2020 của Thủ tướng Chính phủ trong trường học.

2. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Đối tượng nghiên cứu là kiến thức, hành vi và thái độ của sinh viên HUS về vấn đề rác thải nhựa và giải pháp quản lý rác thải nhựa trong trường học. Đối tượng khảo sát là sinh viên từ năm 1 đến năm 4 đang học tập tại cơ sở 334 Nguyễn Trãi.

Phương pháp phiếu điều tra thực hiện bằng hình thức khảo sát online. Mẫu khảo sát được lấy theo phương pháp thuận tiện ngẫu nhiên. Google form được gửi đến trang mạng xã hội của các câu lạc bộ sinh viên như HUS xanh và qua email các giáo viên chủ nhiệm ở các khoa... Nội dung phiếu điều tra gồm 30 câu hỏi chia làm 4 phần chính: (i) Ý kiến của sinh viên về thực trạng rác thải nhựa ở HUS hiện nay (4 câu hỏi); (ii) Hiểu biết của sinh viên về vấn đề rác thải nhựa (8 câu hỏi); (iii) Thái độ và hành vi của sinh viên đối với việc sử dụng các sản phẩm có nguồn gốc từ nhựa (12 câu hỏi); (iv) Giải pháp và sự sẵn lòng tham gia để giảm thiểu và xử lí rác thải nhựa (6 câu hỏi).

Cỡ mẫu được xác định theo công thức tính quy mô mẫu của Yamane Taro [4]:

$$n = \frac{N}{1 + N \times (e^2)}$$

[1]*Khoa Môi trường, Trường Đại học Khoa học Tự nhiên, Đại học Quốc gia Hà Nội*

n: là quy mô mẫu

N: là kích thước tổng thể được xác định bằng tổng số sinh viên của trường tại cơ sở 334 Nguyễn Trãi (4500 sinh viên)

e: là mức độ chính xác mong muốn (thường từ 0,01-0,1 với độ tin cậy tương ứng 99%-90%)

Tổng số phiếu thu được là 278 phiếu hợp lệ tương ứng độ tin cậy 94% theo công thức Yamane. Trong đó, khoa Môi trường chiếm 42%, khoa Sinh học, Khí tượng Thủy văn, Toán, Địa chất và các khoa khác lần lượt là 29%, 9%, 7%, 8% và 5%. 69% người tham gia khảo sát là nữ. Số liệu từ phiếu điều tra được nhập liệu và xử lý bằng phần mềm Microsoft Excel, tổng hợp và phân tích kết quả để đánh giá hiện trạng KAP của sinh viên HUS hiện nay đối với vấn đề rác thải nhựa.

3. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

3.1. Kiến thức của sinh viên HUS về sản phẩm nhựa và rác thải nhựa

Kết quả nghiên cứu cho thấy, hầu hết sinh viên HUS được khảo sát có kiến thức chung về mức độ nghiêm trọng của ô nhiễm rác thải nhựa và tác hại của ô nhiễm rác thải nhựa hiện nay. Hơn 70% sinh viên được hỏi biết đến các ảnh hưởng của ô nhiễm rác thải nhựa đến sinh vật, môi trường, cảnh quan và sức khỏe con người. 64% sinh viên nắm được khoảng thời gian phân hủy rất dài của túi ni-lông và chai nhựa. Hơn 77% sinh viên đánh giá vấn đề rác thải nhựa hiện nay là rất nghiêm trọng (Hình 1). Trong đó, gần 52% sinh viên nắm được thông tin Việt Nam nằm trong top 5 các nước trên thế giới thải rác thải nhựa ra đại dương nhiều nhất do không được quản lý tốt. Điều đó cho thấy, sinh viên đã ý thức được diễn biến môi trường xung quanh mình về vấn đề rác thải nhựa.

3.2. Thái độ và hành vi của sinh viên HUS về sản phẩm nhựa và rác thải nhựa

Hành vi, thái độ môi trường của thế hệ trẻ, nhất là sinh viên đóng vai trò rất quan trọng trong công tác BVMT [5]. Nghiên cứu này cho thấy, kết quả khá tích cực khi 76,1% sinh viên HUS luôn chủ động bỏ rác vào thùng rác chung ở sân trường. Tuy nhiên, vẫn có khoảng 54% sinh viên sử dụng 1-3 chai nhựa hàng ngày, hơn 62% sinh viên vẫn đang sử dụng từ 1-3 túi ni-lông hàng ngày (Hình 2).

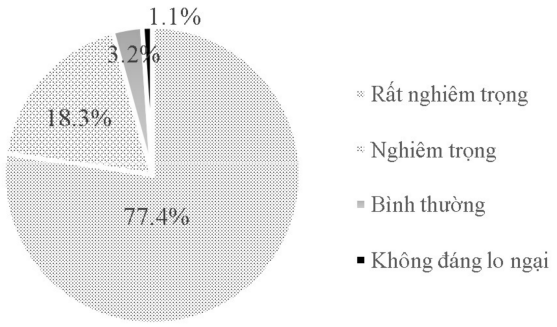

▲*Hình 1. Ý kiến của sinh viên HUS về mức độ nghiêm trọng của vấn đề rác thải nhựa*

Bên cạnh đó, 44,6% sinh viên đã có ý thức mang theo bình nước cá nhân khi ra ngoài. Khoảng 32% sinh viên thường xuyên từ chối sử dụng ống hút nhựa và 52% thỉnh thoảng từ chối. Khi đi chợ, 21,5% thường xuyên mang theo túi vải/làn và 55% thỉnh thoảng mang theo túi vải/làn (Hình 3). Điều đó cho thấy, sinh viên đã phần nào thực hiện các hành động giảm thiểu rác thải nhựa phát sinh của cá nhân, tuy tỷ lệ này vẫn chưa cao.

Về vấn đề phân loại và thải bỏ rác hàng ngày, chỉ có hơn 28% sinh viên thường xuyên thực hiện phân loại rác (Hình 4), trong đó 50% phân thành 3 loại rác hữu cơ, vô cơ và tái chế. Các loại rác tái chế sẽ được bán cho người thu gom hoặc tái sử dụng (90%), rác vô cơ và hữu cơ chủ yếu vẫn đổ bỏ ra bãi rác (93%). Như vậy, hoạt động phân loại và tái chế trong sinh viên còn chưa được thực hiện thường xuyên và chủ yếu thực hiện tại nhà do hiện nay chưa có các thùng rác phân loại tái chế trong khuôn viên trường.

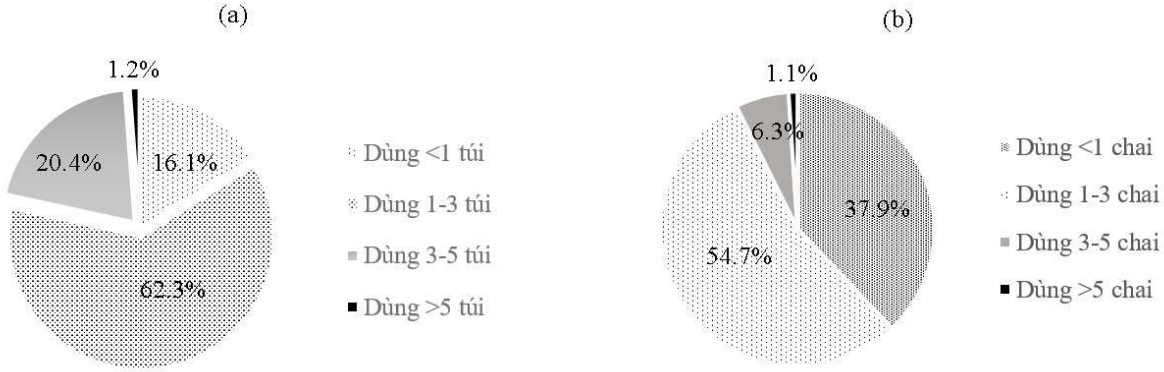

▲*Hình 2. Số lượng túi ni-lông (a) và chai nhựa (b) sử dụng hàng ngày của sinh viên*

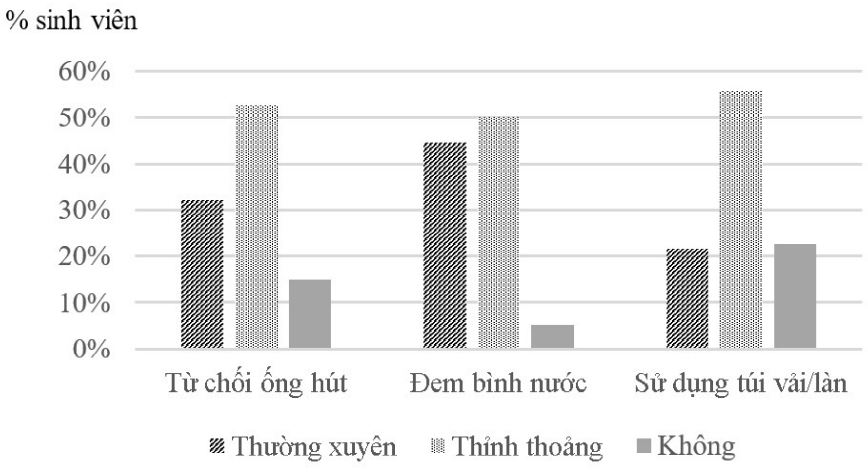

Hình 3. Hành vi hạn chế sản phẩm nhựa dùng một lần hàng ngày của sinh viên HUS

3.3. Thái độ sẵn lòng tham gia giảm thiểu rác thải nhựa của sinh viên HUS

Một trong những yếu tố quan trọng ảnh hưởng đến hiệu quả các chính sách môi trường là thái độ sẵn lòng tham gia và ủng hộ các chính sách đó của cộng đồng [6]. Có hơn 72,3% sinh viên HUS ủng hộ việc thực hiện Chỉ thị số 33/CT-TTg của Thủ tướng Chính phủ về hạn chế tối đa việc sử dụng các sản phẩm nhựa dùng một lần. Đặc biệt, có hơn 60% sinh viên ủng hộ chính sách cấm sử dụng đồ nhựa dùng một lần (Hình 5). Tuy nhiên, 20% ý kiến cho rằng nên giảm thiểu dần dần, cần tìm ra dụng cụ và nguyên liệu thay thế vì các sản phẩm nhựa dùng một lần rất tiện dụng, cần thiết trong một số trường hợp.

Một yếu tố có thể ảnh hưởng tích cực đến các giải pháp giảm thiểu rác thải nhựa tại HUS là có đến gần 85% sinh viên mong muốn được đóng góp công sức vào việc giảm thiểu rác thải nhựa tại trường. Nếu nhà trường ra quy định giảm thiểu và tiến tới không sử dụng nhựa dùng một lần trong trường học, 70% sinh viên hoàn toàn ủng hộ và 25% sinh viên ủng hộ với những điều kiện nhất định như tạo điều kiện có các bình chứa để lấy nước uống.

3.4. Các giải pháp hướng tới HUS xanh và không rác thải nhựa

Hiện nay, HUS chưa có các giải pháp, quy định chính thức về giảm thiểu rác thải nhựa trong trường học. Theo kết quả khảo sát, gần 60% sinh viên cho rằng việc giảm thiểu rác thải nhựa nên bắt đầu từ chính hành động của từng cá nhân. Vì vậy, việc nâng cao kiến thức, thái độ, hành vi cho sinh viên sẽ đóng vai trò rất quan trọng trong giảm thiểu rác thải nhựa trong nhà trường. Nhà trường cần tích hợp nhiều hơn nữa nội dung sống trách nhiệm với cộng đồng và môi trường trong các học phần về kỹ năng mềm trong chương trình đào tạo.

Ngoài ra, Nhà trường nên xem xét đầu tư nhiều thùng rác phân loại đặt trong khuôn viên nhà trường, đặc biệt ở khu vực căng tin. Khi được khảo sát, có đến 87% sinh viên cho rằng tăng cường tái chế, tái sử dụng là biện pháp hiệu quả nhất để giảm thiểu vấn đề rác thải nhựa, tuy nhiên sinh viên không tìm được thùng rác phân loại trong trường. Bên cạnh đó, với trên 70% sinh viên ủng hộ Nhà trường ra quy định giảm thiểu và tiến tới không sử dụng nhựa dùng một lần trong trường học, Nhà trường có thể xem xét ban hành quy định hạn chế/ không sử dụng sản phẩm nhựa dùng một lần trong các hoạt động của nhà trường.

Theo kết quả khảo sát, chỉ có khoảng 11% sinh viên được hỏi biết đến các hoạt động về môi trường qua CLB HUS xanh của Khoa Môi trường. Với 95% sinh viên được hỏi mong muốn Nhà trường tổ chức thêm nhiều hoạt động gắn với BVMT, HUS cần hỗ trợ tổ chức nhiều hơn nữa hoạt động ngoại khóa cho sinh viên nhằm lan tỏa thông điệp vì một HUS xanh và không rác thải nhựa.

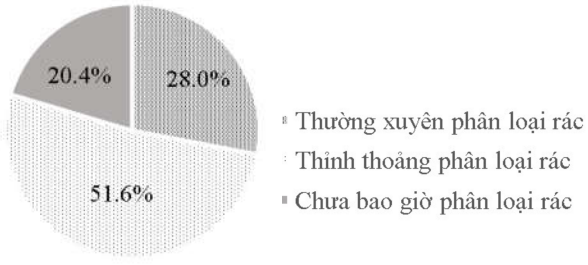

▲*Hình 4. Hành vi phân loại và tái chế rác thải hàng ngày của sinh viên HUS*

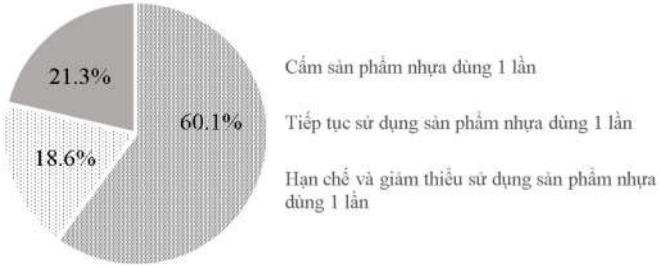

▲*Hình 5. Ý kiến về việc cấm sử dụng sản phẩm nhựa dùng một lần của sinh viên HUS*

4. KẾT LUẬN

Sinh viên của HUS tham gia khảo sát đã có các kiến thức đúng đắn về nguy cơ và ảnh hưởng của rác thải nhựa. Một bộ phận sinh viên đã có ý thức giảm thiểu rác thải nhựa trong đời sống hàng ngày, thông qua các hành động như từ chối sử dụng ống hút bằng nhựa, mang theo các bình nước cá nhân, phân loại, tái chế. Ngoài ra, hơn 85% sinh viên sẵn lòng và mong muốn được góp phần nhiều hơn nữa trong công tác giữ gìn môi trường trong trường học và giảm thiểu rác thải nhựa. Đây chính là một thuận lợi lớn để HUS tiến hành các giải pháp như tăng cường công tác phân loại tái chế, ban hành các quy định khuyến khích giảm thiểu sử dụng sản phẩm nhựa trong các hoạt động của nhà trường và hỗ trợ các hoạt động của sinh viên gắn với nâng cao ý thức BVMT, giảm thiểu rác thải nhựa, hướng đến một HUS xanh và nói không với rác thải nhựa■

LỜI CẢM ƠN: *Bài viết sử dụng một số kết quả thuộc đề tài cấp cơ sở TN.21.17 của trường Đại học Khoa học Tự nhiên, Đại học Quốc gia Hà Nội. Nhóm tác giả xin trân trọng cảm ơn sự hỗ trợ của Nhà trường.*

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. *UNEP (United Nation Environmental Programme) (2019). Addressing Marine Plastics - A Systemic Approach-Recommendations for Actions.*
2. *Jambeck, J. R., Geyer, R., Wilcox, C., Siegler, T. R., Perryman, M., Andrady, A., Law, K. L. (2015). Plastic waste inputs from land into the ocean. Science, 347(6223), 768-771.*
3. *Kim Thị Thúy Ngọc (2020). Tổng quan thực trạng quản lý chất thải nhựa tại Việt Nam. Tham luận tại Hội thảo Hoàn thiện hệ thống chính sách về quản lý rác thải nhựa tại Việt Nam, Viện Chiến lược Chính sách Tài nguyên và Môi trường, 18/12/2020Hà Nội.*
4. *Yamane, T. (1967). Statistics, an Introductory Analysis, 2nd Ed., New York: Harper and Row.*
5. *Eagles, P.F.J., Demare, R. (1999). Factors influencing children' environmental attitudes. J. Environ. Edu. 30(4), 33-37.*
6. *Wang, Z., Huo, J., Duan, Y. (2020). The impact of government incentives and penalties on willingness to recycle plastic waste: An evolutionary game theory perspective. Front. Environ. Sci. Eng. 14(2), 29-41.*

ASSESSMENT OF KNOWLEDGE, ATTITUDES, AND PRACTICES (KAP) ON PLASTIC WASTE OF UNDERGRADUATE STUDENTS AT UNIVERSITY OF SCIENCE, VIETNAM NATIONAL UNIVERSITY HANOI

Tran Thi Minh Hang[1*], Tran Thu Huong[1]
[1]Faculty of Environmental Sciences, University of Science, Vietnam National University, Hanoi

ABSTRACT

This research was conducted to assess the knowledge, attitudes, and practices (KAP) on plastic waste of undergraduate students at University of Science, Vietnam National University, Hanoi and propose some suggestions to reduce and manage plastic waste at the university. The results show that most of HUS undergraduate students surveyed have substantial knowledge about status of plastic waste generation and the impacts of plastic pollution. However, more than 90% of survey participants still use 1 to 5 plastic bags per day and only 28% of them often conduct waste sorting daily. 52% of the students believe that individual behaviour change contributes the most to reduce plastic waste and 85% are willing to participate more on environmental protection activities at HUS. Some suggestions include issuing regulation on using less single-use plastic product at school, organizing more extra curriculum activities for students to raise environmental awareness towards a green and zero-plastic HUS.

Key words: *Knowledge, attitude, practice, plastic waste, undergraduate student.*